

POSTANOWIENIE

30 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 30 grudnia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa A.M.

przeciwko Z.S.

o zapłatę i ustalenie,

na skutek skarg kasacyjnych Z.S. oraz A.M.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

z 2 marca 2023 r., I ACa 916/21,

1) odrzuca skargę kasacyjną pozwanej w części dotyczącej rozstrzygnięć o oddaleniu powództwa i apelacji powódki w pozostałym zakresie (punkty 1c i 2),

2) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej pozwanej do rozpoznania w pozostałej części,

3) przyjmuje do rozpoznania skargę kasacyjną powódki,

4) pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 18 czerwca 2021 r. Sąd Okręgowy w Łomży zasądził od pozwanej Z.S. na rzecz powódki A.M. tytułem zadośćuczynienia kwotę 15 000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 18 lutego 2019 r. do dnia zapłaty (pkt I) i tytułem odszkodowania kwotę 1 781,63 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie:

od kwoty 492,15 zł od 18 lutego 2019 r. do dnia zapłaty, od kwoty 1 116,50 zł od 1 sierpnia 2020 r. do dnia zapłaty, od kwoty 172,98 zł od 24 lutego 2021 r. do dnia zapłaty (pkt II), a w pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt III) oraz orzekł o kosztach procesu.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z 2 marca 2023 r. - orzekając na skutek apelacji obu stron - zmienił zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym w ten sposób, że podwyższył kwotę zadośćuczynienia do 80 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od wskazanych tam kwot i dat i podwyższył kwotę odszkodowania do 4 999,90 zł wraz z ustawowymi odsetkami od wskazanych tam kwot i dat, oddalił powództwo w pozostałym zakresie, oddalił apelację powódki w pozostałym zakresie, zaś apelację pozwanej oddalił w całości oraz orzekł o kosztach za obie instancje.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez obie strony.

Powódka w skardze kasacyjnej zaskarżyła wyrok Sądu Apelacyjnego w zakresie należności odsetkowych od zadośćuczynienia od kwoty 15 000 zł od dnia 15 lutego 2021 r. do dnia zapłaty, oddalenia jej powództwa i apelacji w pozostałym zakresie oraz rozstrzygnięcia o kosztach procesu za obie instancje. Sąd Najwyższy postanowieniem z 30 grudnia 2024 r. przyjął skargę kasacyjną powódki do rozpoznania.

Pozwana w skardze kasacyjnej zaskarżyła wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołała się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Zdaniem skarżącej, oczywista zasadność skargi wynika z faktu wydania rozstrzygnięcia w sposób zupełnie dowolny, w oderwaniu od zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, jak również wbrew aktualnie panującej linii orzeczniczej. Skarżąca jest przekonana o braku zasadności powództwa w jakiegokolwiek mierze, albowiem ustalenia stojące u podstaw wydania wyroku oparte zostały na niewłaściwym przyjęciu zakresu wykonanej usługi przez co dalsze czynności podejmowane w sprawie obarczone były błędem i dawały mylny obraz podstawy doznanej szkody i istnienia związku przyczynowego wykonanej usługi ze szkodą.

W uzasadnieniu wniosku pozwana szczegółowo opisała chronologię czynności związanych z korzystaniem przez powódkę z usług w prowadzonym przez nią salonie fryzjerskim. Wskazała, że ustalenia Sądów obu instancji były błędne w zakresie które objęła – mającym wpływ na wynik sprawy - zarzutem naruszenia prawa procesowego art. 233 § 1 k.p.c. (podstawy skargi punkt I a-n), co przekłada się na trafność zarzutów prawa materialnego. Sądy błędnie oceniając zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wadliwie przyjęły, że pomiędzy ubytkiem włosów powódki a wykonaniem przez pracownika pozwanej zabiegu fryzjerskiego istnieje związek przyczynowy w sytuacji, gdy zakres i sposób wykonania usługi nie miały realnego wpływu na kondycję włosów powódki, gdyż rzeczywista przyczyna leżała w stanie jej zdrowia, podejmowanych przez nią działaniach bezpośrednio po wykonaniu usługi, jak też korzystaniu z usług innych zakładów fryzjerskich w okresie bezpośrednio poprzedzającym wykonanie usługi. W efekcie zasądzona na rzecz powódki kwota zadośćuczynienia i odszkodowania jest jednym z najwyższych w historii judykatury kwot z tytułu wadliwie wykonanej usługi fryzjerskiej. Podwyższenia kwoty zadośćuczynienia dokonano przy tym na etapie postępowania apelacyjnego, a uzasadnienie rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego jest oderwane od doświadczenia życiowego, panujących warunków rynkowych i zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Powódka w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o jej odrzucenie, ewentualnie odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna pozwanej (zaskarżająca w całości wyrok Sądu drugiej instancji), podlegała odrzuceniu w części dotyczącej rozstrzygnięć Sądu Apelacyjnego o oddaleniu powództwa i apelacji powódki w pozostałym zakresie (punkty 1c i 2). W tym zakresie orzeczenie Sądu drugiej instancji jest korzystne dla pozwanej a dopuszczalność skargi kasacyjnej, podobnie jak innych środków zaskarżenia, uzależniona jest od wykazania przez skarżącego interesu prawnego w zaskarżeniu orzeczenia, który uwarunkowany jest wykazaniem pokrzywdzenia tym orzeczeniem (*gravamen*). Ocena pokrzywdzenia, stanowiącego warunek

dopuszczalności zaskarżenia, musi poprzedzać badanie zasadności środka zaskarżenia. Oznacza to, że skarga kasacyjna pozwanej, w tej części, jako niedopuszczalna na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. podlegała odrzuceniu (zob. m.in. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego – zasada prawna - z 15 maja 2014 r., III CZP 88/13, OSNC 2014, nr 11, poz. 108 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 19 listopada 2014 r., II CSK 44/14, niepubl.).

W pozostałym zakresie Sąd Najwyższy nie stwierdził natomiast podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej pozwanej do rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą usuwanie błędów w zakresie wykładni i stosowania prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że

usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Bliższa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala przyjąć, by skarga była – w powyższym rozumieniu – oczywiście uzasadniona. Sposób sformułowania wniosku wskazuje, że skarżąca traktuje skargę kasacyjną nie jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, a jako instrument pozwalający jej na kwestionowanie niesatysfakcjonującego ją rozstrzygnięcia w trzeciej instancji, któremu to celowi postępowanie kasacyjne nie służy.

Oczywistej zasadności skargi nie dowodzą wnioski, które Sąd Apelacyjny wyprowadził z całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Skarżąca kwestionuje bowiem w tym zakresie podstawę faktyczną zaskarżonego rozstrzygnięcia i przeprowadzoną przez Sądy *meriti* ocenę dowodów, co w postępowaniu kasacyjnym jest niedopuszczalne (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.) i na tej podstawie neguje następnie wyprowadzone przez Sąd Apelacyjny wnioski dotyczące zaistnienia przesłanek do uwzględnienia powództwa i przyznania powódce zadośćuczynienia i odszkodowania w określonym przez ten Sąd rozmiarze.

Skarżąca konstruując wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz podstawy skargi pominęła, że skarga kasacyjna jest instrumentem prawidłowości stosowania prawa przez sądy, a nie służy do kontroli ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego orzeczenia. Nie można zatem przenosić do postępowania kasacyjnego sporów dotyczących stanu faktycznego, gdyż jego ustalenie należy do sądów *meriti*, a Sąd Najwyższy nie ma w tym zakresie żadnych, ustrojowych ani procesowych kompetencji (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z

14 stycznia 2000 r., I CKN 1169/99, OSNC 1169/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 139 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lipca 2014 r., IV CSK 671/13, niepubl.). Podstawą przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie mogą być zatem kwestie dotyczące błędnej - w ocenie skarżącej - oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, są to bowiem zagadnienia usuwające się od kontroli sądu kasacyjnego, który w postępowaniu kasacyjnym jest związany podstawą faktyczną zaskarżonego orzeczenia.

Skarżąca zasad tych nie respektuje. Zarówno w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania jak i podstawach skargi, wprost zarzuca Sądowi Apelacyjnemu błędną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, która doprowadziła Sąd ten do oddalenia jej apelacji i częściowego uwzględnienia apelacji powódki przez podwyższenie kwoty zadośćuczynienia i odszkodowania. Dotyka zatem kwestii, które uchylają się od kontroli sądu kasacyjnego, zgłaszanie bowiem zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. jest w postępowaniu kasacyjnym niedopuszczalne co *expressis verbis* wynika z art. 398³ § 3 k.p.c.

W konsekwencji skarga kasacyjna nie może być także oczywiście uzasadniona w zakresie przypisania pozwanej odpowiedzialności za szkodę powódki i jej rozmiar, a także w zakresie wysokości przyznanego przez Sąd Apelacyjny zadośćuczynienia i odszkodowania, skoro pozwana zgłoszone w tym zakresie zarzuty naruszenia prawa materialnego wiąże z dokonaniem przez Sąd Apelacyjny błędnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

W konsekwencji argumentacja przytoczona we wniosku nie wykazuje tezy, że zaskarżone orzeczenie stanowi konsekwencję kardynalnych błędów w zakresie stosowania prawa, których efektem jest orzeczenie oczywiście wadliwe.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej pozwanej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ i art. 391 § 1 pozostawiając ich rozstrzygnięcie – w związku z przyjęciem do rozpoznania skargi kasacyjnej powódki - w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

[A.T.]

[a.t.]